

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 4Co/3/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1419203941
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Valéria Kleinová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1419203941.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Valérie Kleinovej a sudcov JUDr. Anny Kašajovej a Mgr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej v právnej veci navrhovateľky: H. F., A.. XX.XX.XXXX, A. W. T. XXXX/X, W., zomrela dňa XX.XX.XXXX, v zast. U. Q., A.. XX.XX.XXXX, S. W. Č. XXX, Č., zast. JUDr. Petrom Vačokom, advokátom, so sídlom Vazovova 9/A, Bratislava, proti odporkyni: P. U. W., A.. XX.XX.XXXX, S. W. F. N. XX/B, W., o nariadenie neodkladného opatrenia, na odvolanie U. Q. proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 19. novembra 2019 č.k. 7C 46/2019-37 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie zastavil konanie a žiadnej zo sporových strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol, že dňa 12.11.2019 mu bol právnym zástupcom zomrelej navrhovateľky H. F., A.. XX.XX.XXXX, zomrelej dňa XX.XX.XXXX, v zastúpení U. Q., doručený návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Z výsledkov lustrácie navrhovateľky v Registri obyvateľov zistil, že navrhovateľka zomrela dňa XX.XX.XXXX, a v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný na súde dňa 12.11.2019. Lustráciou v dedičskom oddelení zistil, že dedičské konanie po zomrelej navrhovateľke je vedené na notárskom úrade U.. P. W., so sídlom Cukrová 2272/14, Bratislava, pod sp. zn. 69D 437/2019, Dnot 53/2019. Na základe telefonической žiadosti mu notársky úrad notárky U.. P. W. dňa 12.11.2019 e-mailom oznámil okruh dedičov prichádzajúcich do úvahy po zomrelej navrhovateľke podľa ust. § 475 Občianskeho zákonníka (Y. O., U. L., P. U., C. O., B. F., P. O., Q. P., U. L., P.H. L., Y. M., B. G., H. P., Q. N., T. F., U. Q., B. F., B. E., Q. O., G. F., U. L.). Zo spisu vedeného pod sp. zn. 6Tp 25/2019 pripojeného k nahliadnutiu mal ďalej preukázané, že dňa 09.04.2019 bolo v tejto trestnej veci podané trestné oznámenie a uznesením č.k. ČVS: KRP129/3-VYS-BA-2019 zo dňa 26.06.2019 sa začalo trestné stíhanie podľa ust. § 199 ods. 1 Trestného poriadku: v bode 1/ vo veci obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa ust. § 221 ods. 1, 3, 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ust. § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, v bode 2/ vo veci obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa ust. § 221 ods. 1, 3, 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ust. § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa ust. § 13 ods. 1 Trestného zákona, pričom obvinená bola P.. U. W..

3. S poukazom na ust. § 48 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého prechádzajú v prípade uplatnenia nároku na náhradu škody práva, ktoré tento zákon priznáva poškodenému, aj na jeho právneho nástupcu, vyhodnotil, že opatrovníčka - U. Q. bola ustanovená zomrelej poškodenej H. F., ktorá stratila procesnú spôsobilosť byť účastníkom konania, uznesením č.k. 6Tp 25/2019 zo dňa 18.07.2019 v rozpore s ust. § 48 ods. 4 Trestného poriadku, pretože práva zomrelej poškodenej prešli na jej dedičov (Y. O.,

U. L., P. U., C. O., B. F., P. O., Q. P., U. L., P. L., Y. M., B. G., H. P., Q. N., T. F., U. Q., B. F., B. E., Q. O., G. F., U. L.) a U. Q. do okruhu týchto dedičov nepatrí. Vychádzajúc z ust. § 61 C.s.p., podľa ktorého má procesnú subjektivitu ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva, konštatoval, že predpokladom procesnej subjektivity je hmotnoprávna subjektivita, teda spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. S poukazom na ust. § 7 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka potom ustálil, že spôsobilosť navrhovateľky ako fyzickej osoby mať práva a povinnosti vznikla narodením a zanikla jej smrťou. Skutočnosť, že navrhovateľka zomrela pred začatím konania a v čase začatia konania nemala procesnú subjektivitu (spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla jej smrťou pred začatím konania) vyhodnotil ako nedostatok procesnej subjektivity, ktorý je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania a konanie preto v zmysle ust. § 62 a § 161 ods. 2 C.s.p. zastavil.

4. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 256 ods. 1 C.s.p. a po vyhodnotení, že zavinenie zastavenia konania nemožno pripísať žiadnej sporovej strane, vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

5. Proti tomuto uzneseniu podala U. Q. ako zástupkyňa zomrelej navrhovateľky H.Á. F. prostredníctvom jej právneho zástupcu riadne a včas odvolanie, a žiadala, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil. Odvolanie podala s poukazom na ust. § 365 ods. 1 písm. b), f), h) C.s.p. z dôvodov, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam; a v poslednom rade z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V prvom rade namietla, že v rozhodnutí súdu prvej inštancie sp. zn. 6Tp 25/2019, z ktorého sa vychádzalo pri vypracovaní predmetného návrhu (na nariadenie neodkladného opatrenia), došlo pri označení jej priezviska (Q.) k zjavnej chybe v písaní, pretože správne malo byť uvedené Q.. V tejto X.Q. pristúpila zároveň k oprave záhlavia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v časti označenia svojej osoby ako opatrovníčky nasledovne: U. Q., A.. XX.XX.XXXX, S. W. Č. XXX, Č. (ďalej ako „opatrovníčka“ v príslušných gramatických tvaroch). S poukazom na ust. § 460 a násl. Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa, zdôraznila, že práva a povinnosti prechádzajú na dedičov dňom smrti poručiteľa, čiže nie právoplatným ukončením dedičského konania. Keďže patrí do okruhu dedičov zomrelej navrhovateľky, ktorý oznámila súdu prvej inštancie príslušná notárka, mala za to, že aktívna legitímácia v danom spore je zachovaná práve vďaka jej osobe, pretože je dedičkou navrhovateľky. Poznamenala, že skutočnosť, že je (U. Q., A.. XX.XX.XXXX) jednou z dedičov navrhovateľky, uviedla už v návrhu a viackrát ju uviedol v napadnutom rozhodnutí i súd prvej inštancie, ktorý však aj napriek tomu dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Ďalej namietala, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal so skutočnosťou, že je súdom ustanovený opatrovník navrhovateľky, čiže je povinná hájiť záujmy zomrelej navrhovateľky, do ktorých patrí i ochrana majetku po jej smrti. Nesúhlasila tiež s postupom súdu prvej inštancie, keď bez akejkoľvek právomoci a zákonných podkladov vyhodnocoval zákonnosť právoplatného a vykonateľného rozhodnutia vydaného v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 6Tp 25/2019. Nesúhlasila ani s konštatovaním súdu prvej inštancie, že uznesenie, ktorým bola v tomto trestnom konaní ustanovená za opatrovníčku zomrelej navrhovateľke ako poškodenej, bolo vydané v rozpore s ust. § 48 ods. 4 Trestného poriadku. Namietala, že súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal so skutočnosťami vyplývajúcimi z tohto rozhodnutia. Považovala za nemožné a nezákonné, aby súd prvej inštancie v civilnom konaní vyhodnocoval platnosť a zákonnosť právoplatného a vykonateľného rozhodnutia vydaného v inom trestnoprávnom konaní.

6. Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (ust. § 379 a § 380 C.s.p.), preskúmal napadnuté uznesenie, bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie U. Q. je nedôvodné, a že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správne potvrdiť.

7. Podľa ust. § 387 ods. 1 C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Podľa ust. § 387 ods. 2 C.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

9. Podľa ust. § 161 ods. 1 C.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

10. Podľa ust. § 161 ods. 2 C.s.p., ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

11. Podľa ust. § 60 C.s.p., stranami sú žalobca a žalovaný.

12. Podľa ust. § 61 C.s.p., procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

13. Podľa ust. § 62 C.s.p., ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

14. Vzhľadom na citované zákonné ustanovenia považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že procesná subjektivita sa odvíja od spôsobilosti mať práva a povinnosti. Inak ju má len ten, komu ju zákon výslovne priznáva. Pri fyzických osobách spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 Občianskeho zákonníka). Ustanovenie § 62 C.s.p. ukladá súdu povinnosť skúmať procesnú subjektivitu kedykoľvek počas konania. V prípade ak v žalobe/návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia označený subjekt konania (žalobca/navrhovateľ alebo žalovaný/odporca) nemá právnu subjektivitu, a v dôsledku toho teda ani procesnú subjektivitu, napríklad fyzická osoba zomrela pred začatím konania alebo obchodná spoločnosť zanikla výmazom z obchodného registra pred začatím konania, súd nemôže pripustiť, aby na jej miesto vstúpil do už začatého konania subjekt s právnou subjektivitou, pretože nedostatok procesnej subjektivity je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, pre ktorý treba konanie vždy zastaviť. Poučovacia povinnosť súdu je zameraná na pomoc subjektom sporových strán predovšetkým ohľadom procesných aspektov ich úkonov, súd však nemá povinnosť, no ani oprávnenie poučovať ich o ich hmotnoprávných oprávneniach a účinkoch nimi uskutočnených úkonov, ktoré na súde uplatňujú, teda ani o tom, či a ktorý subjekt má byť aktívne alebo pasívne legitimovaný, pretože by to bolo v rozpore so zásadou rovnosti strán sporu (rozsudok Najvyššieho súdu SR o dňa 28.11.2001, sp. zn. 5 Cdo 130/2001). Aj v prípade neexistencie žalobcu/navrhovateľa v čase začatia konania (z dôvodu jeho úmrtia ešte pred podaním žaloby/návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia na súd) možno analogicky vychádzať z právneho názoru vysloveného v rozhodnutí publikovanom pod č. R 65/96, podľa ktorého: „Ak žalobcom v žalobe označený žalovaný zanikol výmazom z obchodného registra pred začatím konania, žalovaný nemá spôsobilosť byť účastníkom konania (procesnú subjektivitu) a ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť. Nemožno ho odstrániť ani opravou alebo doplnením výzvou podľa § 43 ods. 1 O.s.p. (súčasnú ust. § 129 C.s.p.), pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnosti alebo neúplnosti, ani postupom podľa § 107 O.s.p. (súčasnú ust. § 63 a § 64 C.s.p.), lebo procesnú subjektivitu stratil žalovaný ešte pred začatím konania. Neprichádza do úvahy ani zámena účastníkov alebo pristúpenie do konania podľa § 92 O.s.p. (súčasnú ust. § 79 C.s.p.), pretože takýto postup je možný len za predpokladu, že žalovaný, ku ktorému alebo na ktorého miesto má vstúpiť niekto iný, mal procesnú subjektivitu v čase jeho začatia.“. Pre úplnosť odvolací súd pripomína, že ak by k strate procesnej subjektivity došlo počas konania, t.j. po začatí konania (čo však nie je daný prípad), v prípade smrti strany ako fyzickej osoby by súd postupoval v zmysle ust. § 63 C.s.p. (a v prípade zániku strany ako právnickej osoby podľa ust. § 64 C.s.p.). Aj v týchto prípadoch však môže dôjsť k zastaveniu konania (podľa ust. § 63 ods. 1 alebo § 64 druhá veta C.s.p.), a to najmä v prípade, ak strana nemá dedičov alebo právneho nástupcu.

15. Z predloženého spisu mal odvolací súd nesporne preukázané, že v čase, kedy doručila U. Q. ako opatrovníčka navrhovateľky H. F. prostredníctvom jej právneho zástupcu súdu prvej inštancie návrh na nariadenie neodkladného opatrenia (t.j. dňa 12.11.2019), navrhovateľka H. F. už nežila (zomrela ešte dňa XX.XX.XXXX). Vychádzajúc z ust. § 7 Občianskeho zákonníka v spojení s § 61 C.s.p. je preto nepochybné, že spôsobilosť navrhovateľky H. F. na práva a povinnosti, a spolu s ňou i jej procesná subjektivita, zanikli jej smrťou dňa XX.XX.XXXX, čiže ešte pred začatím predmetného konania (ktoré sa začalo dorúčením návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia na súd prvej inštancie dňa 12.11.2019).

16. Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľka H.D. F. nemala procesnú subjektivitu už v čase začatia tohto konania, a keďže nedostatok procesnej subjektivity je neodstrániteľným nedostatkom podmienky

konania, ktorý vedie vždy k zastaveniu konania, odvolací súd konštatuje, že potom napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým (v prvom výroku) predmetné konanie (z dôvodu absencie procesnej subjektivity navrhovateľky v čase začatia konania) zastavil, je vecne správne, nakoľko vychádza zo správnych skutkových zistení, a tiež zo správneho právneho posúdenia veci podľa ust. § 7 Občianskeho zákonníka a § 61, § 62 a § 161 ods. 2 C.s.p.. Odvolací súd sa preto vyjadrí už len o odvolacím argumentom odvolateľky U. Q..

17. K odvolacej argumentácii odvolateľky týkajúcej sa nesprávneho uvedenia jej priezviska „Q.“ namiesto správneho „Q.“ v rozhodnutí vydanom v trestnom konaní sp. zn. 6Tp 25/2019, z ktorého neskôr vychádzala spolu s právnym zástupcom pri spracúvaní predmetného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, odvolací súd uvádza, že je absolútne irelevantná, pretože okrem toho, že nie je v právomoci civilného súdu kontrolovať alebo dávať trestným orgánom prípadné podnety na opravu chýb v písaní, počítaní alebo iných zrejmych nesprávností trestných rozhodnutí; pri vypracovávaní návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nebolo vôbec potrebné z namietaného trestného rozhodnutia pri označení jednotlivých subjektov konania (napr. opatrovateľky U. Q.) vychádzať. Zodpovednosť za správne označenie jednotlivých subjektov konania v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nesie osoba, ktorá tento návrh podáva, čiže v danom prípade odvolateľka U. Q. spolu s právnym zástupcom JUDr. Petrom Vačokom. Aj keď súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho označenia priezviska odvolateľky v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (ktorú nesprávnosť už odvolateľka v ňou podanom odvolaní odstránila) dospel vzhľadom na oznámený okruh dedičov zomrelej navrhovateľky k nesprávnemu záveru o tom, že odvolateľka nie je dedičkou navrhovateľky, táto skutočnosť nemá na vecnú správnosť napadnutého uznesenia žiaden vplyv, pretože ako je už vyššie vysvetlené nedostatok procesnej subjektivity navrhovateľky (H. F.) v čase začatia konania je neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, ktorý má vždy za následok zastavenie konania. Keďže ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania je zrejmé, že ho nemožno odstrániť žiadnym spôsobom, a teda ani pripustením do už začatého konania vstupu subjektu s právnou subjektivitou (napr. odvolateľky). Aj keď odvolateľka je dedičkou zomrelej navrhovateľky, vzhľadom k tomu, že v predmetnom konaní nevystupuje ako navrhovateľka a navrhovateľka je od počiatku konania bez právnej a teda aj procesnej subjektivity, v tomto konaní nebolo možné pokračovať a bolo ho potrebné v zmysle ust. § 62 C.s.p. zastaviť, čo súd prvej inštancie aj spravil.

18. Pokiaľ ide o odvoláciu námietku odvolateľky, že súd prvej inštancie sa nevyšporiadal so skutočnosťou, že bola v trestnom konaní ustanovená zomrelej navrhovateľke za opatrovníčku, a preto bola povinná hájiť jej záujmy, do ktorých patrí i ochrana majetku po jej smrti, odvolací súd uvádza, že je nedôvodná, pretože v civilnom sporovom konaní, o ktoré v danom prípade ide, postupuje súd v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku, ktoré nepripúšťajú v konaní v prípade absencie procesnej subjektivity strany sporu v čase začatia konania pokračovať (napr. s prípadným opatrovníkom zomrelého subjektu konania), ale výslovne v ust. § 62 C.s.p. predpokladajú zastavenie konania. Pre súd prvej inštancie a odvolací súd ako súdy civilné boli preto ustanovenia Trestného poriadku upravujúce procesný postup v trestnom konaní irelevantné. Vychádzajúc z ust. § 193 C.s.p. upravujúceho viazanosť civilného súdu inými rozhodnutiami odvolací súd ďalej konštatuje, že súd prvej inštancie a ani odvolací súd (ako súdy civilné) nie sú viazané procesnými rozhodnutiami vydanými v trestnom konaní, a teda ani spomínaným rozhodnutím o ustanovení odvolateľky za opatrovníčku zomrelej navrhovateľke v trestnom konaní. Okrem toho odvolací súd zdôrazňuje, že toto procesné trestné rozhodnutie sa vzťahovalo len na trestné (nie civilné) konanie a bolo vydané len za účelom výkonu práv zomrelej navrhovateľky ako poškodenej v trestnom (nie civilnom) konaní.

19. Ako dôvodnú vyhodnotil odvolací súd len tú odvoláciu námietku odvolateľky, v ktorej namietala, že súd prvej inštancie nebol oprávnený hodnotiť zákonnosť právoplatného a vykonateľného rozhodnutia, ktorým bola v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 6Tp 25/2019 ustanovená za opatrovníčku zomrelej navrhovateľke ako poškodenej, pretože civilný súd skutočne nie je oprávnený preskúmať zákonnosť a vecnú správnosť rozhodnutí trestných súdov, nakoľko takáto činnosť patrí do právomoci trestných (nie civilných) súdov vyššej inštancie. Aj keď táto odvolacia námietka bola dôvodná, s prihliadnutím na bod 12 odôvodnenia tohto uznesenia je zrejmé, že nemala žiaden vplyv na správnosť súdom prvej inštancie prijatého záveru o potrebe zastavenia konania v zmysle ust. § 62 C.s.p..

20. Odvolací súd preskúmal i závislý (druhý) výrok napadnutého uznesenia o trovách konania, ktorým súd prvej inštancie vychádzajúc z ust. § 256 ods. 1 C.s.p. žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu

trov konania nepriznal dôvodiac, že zavinenie na zastavení konania nemožno pripísať žiadnej sporovej strane, a dospel k záveru, že aj tento je vecne správny, pričom odvolateľka jeho správnosť v odvolaní ani nenamietala. Odvolací súd sa tak stotožnil aj s týmto (druhým) výrokom napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie a vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti konštatuje správnosť celého napadnutého uznesenia.

21. Vzhľadom na uvedené závery odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v celom rozsahu ako vecne správne podľa ust. § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil.

22. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p. tak, že žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže navrhovateľka je od počiatku sporu bez procesnej subjektivity a odporkyni v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).